

Obraz, ki ne more v pozabo

JANA ČEDE, TELEVIZIJSKA NAPOVEDOVALKA IN PREVAJALKA

O delu in življenju televizijke Jane Čede bržkone ne bi bilo treba posebej govoriti, saj jo z ekrana pozna malone vsak Slovenec. Njeni začetki so povezani z letnico 1960, ko je bila kot študentka germanistike izbrana na tv avdiciji med 350 kandidati. No, to je bilo v času, ko je ljubljanska TV šele začela svojo dejavnost in si utirala pot med gledalce. V tistem času imeti televizor na Slovenskem pa tudi ni bilo kar tako.

»Kar ne morem verjeti, da sem pri ljubljanski TV že celih 28 let, kako čas beži. Če se ozrem v preteklost, lahko z gotovostjo trdim, da so bila ta leta pestra, predvsem pa delovna ...

V študentskih letih sem se ukvarjala z marsičim. Nekaj časa

me je nadvse privlačil manekenski poklic, lahko rečem, da sem bila poleg pevke Majde Sepe, ki je bila v tistih časih manekenka, med prvimi ženskami, ki so se sprehajale po manekenski pisti in prikazovale takratne modne dosežke naših tovarn. Manekinstvo se je tedaj šele razvijalo. Dobro se spominjam gostovanja pred več kot dvajsetimi leti v Sovjetski zvezi. Takrat je bilo pokukati za železno zaveso nekaj posebnega. Morda bi omenila tudi film. Rada se spominjam sodelovanja v filmu Tri četrtine sonca. Veliko sem delala z režiserjem Vojkom Duletičem. Spominjam se, da je bila tedaj zelo popularna popevka Poletna noč, ki jo je pela Marjana Deržaj. No, prav s to temo je Vojko Duletič posnel dokumentarni film, v katerem sem sodelovala. Kasneje pa je prišla na vrsto TV, kjer sem še danes.

— Že dolgo je, odkar ste napovedali prvo oddajo. Morda se je spominjate?

»Bila je kmetijska oddaja. Spominjam pa se, da sem imela strahno tremo, vendar je s časom prešla.

— Kakšne lastnosti naj bi po vašem mnenju imela dobra televizijska napovedovalka?

»Imeti bi morala veliko smisla za knjižni jezik in govorjeno besedo, imela naj bi prijetno barvo gla-

su, dober stik z gledalci. Dobra napovedovalka naj bi bila iznajdljiva, saj mora rešiti vsak nepredviden zaplet, predvsem pa mora biti bistra. Težko je govoriti o lepoti, so pa tu nekatere zakonitosti, denimo mora biti dovolj fotogenična.

— Čutiti je, da delo opravljate z ljubeznijo in veliko delovno vnašate. Sodelovali ste marsikje, pa vendar ste ostali zvesti televiziji.

»Televizijsko napovedovanje ni le blišč, marveč je nadvse odgovorno delo. Gledalci so zelo kritični. Če se denimo napovedovalka zmoti, gledalci to opazijo. Za vsak nastop pred kamero se je treba temeljito pripraviti. Nadvse spoštujem svoje delo. Že res, da v zadnjem času nekoliko manj delam, ker se vsa posvečam družini, toda ko delam na TV ali ko nastopam na javnih prireditvah, se temeljito pripravim, ker nadvse spoštujem napovedovalsko delo. Rada bi še povedala, da sem v sedemdesetih letih zelo veliko delala pri vodenih tv oddajah. Naj naštejemo le nekatere: Od filma do filma, Mozaik kratkega filma, pa zanimive oddaje, obarvane filmsko: Dialogi o filmu, in še bi lahko naštevale ... Vodila sem številne javne prireditve, od znamenite Slovenske popevke do glasbenih festivalov v Opatiji pa portoroškega Zlata vrtnica Portoroža. Redno sodelujem tudi na festivalu Turističnih filmov v Kranju. Pred leti, ko smo nekoliko več izmenjevali tv spored s tujimi deželami, sem potovala tja in predstavljala naše oddaje v nemščini, denimo v Hamburgu, v Vzhodnem Berlinu. Spored smo izmenjevali tudi s Helsinkimi in Novosibirskom. Tudi takrat so me povabili k sodelovanju. Veliko mi je pri napovedovanju pomagalo tudi znanje tujih jezikov, angleščine in nemščine. Moj osnovni poklic na RTV je prevajanje.

— Torej gre za nekakšen dvojni obrat — napovedovanje, prevajanje filmov. Od napovedovanja preidiva zdaj k prevajanju, to je vendarle vaša redna zaposlitev. Najbrž je to zahtevno delo.

»V glavnem prevajam filme iz angleščine in nemščine. Včasih imam na voljo dialogno listo. Težje pa je takrat, kadar smo odvisni le od tona, torej od tistega, kar slišimo. Na traku pa so posneti tudi vsi mogoči šumi, ropot na cesti ali v tovarni. Često je zvočna kulisa tako močna, da je treba večkrat poslušati, preden razbereš, kaj igralci govorijo. Neprijetno pa je, ko se v filmu pojavi žargon, ki ni nikjer zapisan, ljudje pa ga pogosto uporabljajo. Gre za jezik mladoletnikov, poulični jezik, ki ga uporabljajo temnopolti ljudje. Če se pri prevodu kje zatakne, se prevajalci med seboj posvetujemo in si pomagamo.

ZDRAVKO ERJAVEC,
posnetek: Lojze Kerštan